

۱-۱۹۲

دانشگاه اصفهان

دانشکده ادبیات و علوم انسانی
گروه علوم اجتماعی

پایان نامه ی کارشناسی ارشد رشته ی علوم اجتماعی گرایش جامعه شناسی

مطالعه تطبیقی نیازهای فرهنگی برای گذران اوقات فراغت در شهر اصفهان

(مطالعه موردی : مناطق رهنان و خانه اصفهان)

استادان راهنما:

دکتر وحید قاسمی

دکتر مهدی ادیبی

استاد مشاور:

دکتر علی ربانی

پژوهشگر:

زهرا احمدی رنانی

اسفندماه ۱۳۸۶

کتابخانه مرکزی
دانشگاه اصفهان

۱۳۸۷ / ۱۰ / ۲۸

۱۰۵۸۴۵

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات، ابتکارات
و نوآوری های ناشی از تحقیق موضوع این پایان نامه
متعلق به دانشگاه اصفهان است.

دانشگاه اصفهان

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

گروه علوم اجتماعی

پایان نامه ی کارشناسی ارشد رشته ی جامعه شناسی خانم زهرا احمدی رنانی

تحت عنوان

مطالعه تطبیقی نیازهای فرهنگی برای گذران اوقات فراغت در شهر اصفهان

(مطالعه موردی : مناطق رهنان و خانه اصفهان)

در تاریخ ۸۶/۱۲/۲۰ توسط هیأت داوران زیر بررسی و با درجه عالی به تصویب نهایی رسید.

۱- استاد راهنمای اول پایان نامه دکتر وحید قاسمی با مرتبه ی علمی استادیار امضا

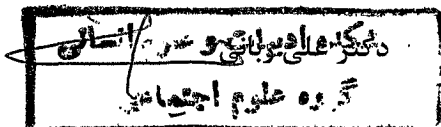
۲- استاد راهنمای دوم پایان نامه دکتر مهدی ادیبی با مرتبه ی علمی استادیار امضا

۳- استاد مشاور دکتر علی ربانی با مرتبه ی علمی استادیار امضا

۴- استاد داور داخل گروه دکتر رسول ربانی با مرتبه ی علمی دانشیار امضا

۵- استاد داور خارج از گروه دکتر احمد تقدیسی با مرتبه ی علمی استادیار امضا

مهر و امضای مدیر گروه علوم اجتماعی

سپاسگزاری

از اساتید محترم راهنما آقایان دکتر وحید قاسمی ، دکتر مهدی ادیبی و نیز استاد
مشاور پایان نامه آقای علی ربانی تشکر و سپاسگذاری می کنم، همچنین از تمامی

دوستان به ویژه خانم صادقی کمال تشکر را دارم .

تقدیم به

پدر و مادرم به خاطر همهٔ زحماتشان

به همسرم به خاطر با من بودنش

و به فرزندم ، امیرحسین

این پایان نامه با حمایت مالی سازمان فرهنگی - تفریحی
شهرداری اصفهان انجام پذیرفته است.

چکیده:

پژوهش حاضر با عنوان مطالعه تطبیقی نیازهای فرهنگی برای گذران اوقات فراغت در شهر اصفهان (مطالعه موردی: مناطق رهنان و خانه اصفهان) به دنبال شناخت نیازهای فرهنگی و شناخت الگوهای فراغتی هریک از دو منطقه مورد نظر می باشد به همین منظور عواملی که بر انتخاب الگوی گذران اوقات فراغت و متغیرهای وابسته دیگر همچون رضایت از اوقات فراغت و آزادی در انتخاب الگو موثر است (جنس، سن، پایگاه اجتماعی- اقتصادی و محل سکونت) بررسی شده و در هر مورد مقدار میانگینها به دست می آید.

در ابتدای این پژوهش به تاریخچه اوقات فراغت، عقاید صاحب نظران و کارشناسان در محدوده موضوع و تحقیقات انجام شده در این رابطه پرداخته شده است و با استفاده از آنها و دیدگاههای محقق، ده فرضیه اصلی مطرح شده که با استفاده از روش پیمایشی و تکنیک پرسشنامه در دو نمونه ۳۲۳ نفری از ساکنین مناطق خانه اصفهان و رهنان مورد بررسی قرار گرفته است. با توجه به ارگانها و سازمانهای متولی امر فراغت، در این تحقیق به یکی از این سازمانها به نام سازمان فرهنگی - تفریحی شهرداری اصفهان پرداخته شده و چند مورد از فرضیات راجع به میزان شناخت و رضایت ساکنین این دو منطقه در مورد این سازمان است.

در تحلیل آماری پژوهش از شیوه های آمار توصیفی (درصد فراوانی، میانگین و نمودار) و آمار استنباطی (آزمون T, ANOVA, U برای دو نمونه مستقل و T تک متغیره) استفاده شده است. یافته های آماری و تجزیه و تحلیل آنها به تأیید و اثبات بعضی از فرضیه ها و همچنین عدم تأیید و رد بعضی دیگر از آنها انجامیده است. کلی ترین این نتایج به صورت زیر خلاصه می شود:

الگوهای گذران اوقات فراغت به جز دو الگوی اجتماعی و ورزشی در دو جامعه آماری مورد نظر متفاوت است ولی در مورد انتخاب آزادانه این الگو هیچ تفاوت معناداری بین دو جامعه آماری دیده نمی شود.

راجع به نیازهای فرهنگی در مورد اعتقاد به نیاز مراکز مذهبی، پارک و فضای سبز، زمین بازی و فضای تفریحی مخصوص کودکان و کافی نت و گیم نت تفاوت معناداری بین دو جامعه آماری وجود دارد. مثلاً مراکز مذهبی در رهنان بیشتر از خانه اصفهان است، پارک و فضای سبز خانه اصفهان و همچنین فضای بازی و تفریح کودکان و مراکز کافی نت و گیم نت این منطقه بیشتر از این امکانات در منطقه رهنان گزارش شده است. ولی در مورد نیاز به کتابخانه، فرهنگسرا و خانه فرهنگ، مراکز مخصوص افراد مسن، دختران و بانوان و کودکان تفاوت معناداری بین دو جامعه آماری دیده نمی شود و در همه موارد میانگین کمتر از حد متوسط ۳ گزارش شده است. در ضمن میزان شناخت سازمان فرهنگی - تفریحی شهرداری در هر منطقه کمتر از حد متوسط است البته میانگین این متغیر در منطقه رهنان بیشتر از خانه اصفهان است همچنین میزان رضایت افرادی که حداقل شناخت را از این سازمان داشته اند در هر دو منطقه کمتر از حد متوسط است.

در نهایت از طریق رگرسیون چندگانه و تحلیل مسیر تأثیر متغیرهای مستقل بر متغیرهای وابسته محاسبه شد.

کلید واژه ها: نیاز فرهنگی، اوقات فراغت، فعالیت فرهنگی، سبک زندگی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
فصل اول: کلیات تحقیق	
۱-۱-۱	شرح و بیان مسأله پژوهشی
۲-۱-۱	اهمیت و ضرورت تحقیق
۳-۱-۱	اهداف تحقیق
۴-۱-۱	سؤالات تحقیق
۵-۱-۱	پیشینه تحقیق
۱-۵-۱-۱	تحقیقات انجام شده در داخل کشور
۲-۵-۱-۱	تحقیقات انجام شده در خارج کشور
۶-۱-۱	کاربرد نتایج تحقیق
۷-۱-۱	واژه های کلیدی
فصل دوم: ادبیات تحقیق	
۱-۲-۱	مفهوم اوقات فراغت
۲-۲-۱	فرهنگ و فعالیت فرهنگی
۳-۲-۱	تاریخچه پیدایش اوقات فراغت
۴-۲-۱	سیر تحول چگونگی گذران اوقات فراغت
۵-۲-۱	ویژگیها و کارکردهای اوقات فراغت
۶-۲-۱	انواع گذران اوقات فراغت
۷-۲-۱	عوامل تأثیرگذار بر اوقات فراغت
۱-۷-۲-۱	خانواده
۲-۷-۲-۱	همسالان
۱-۷-۲-۲	الگوهای فراغتی گروه همسالان
۳-۷-۲-۱	مذهب
۴-۷-۲-۱	کار

۴۰ ۲-۷-۵- ارزشهای فرهنگی و فردی
۴۲ ۲-۷-۶- دولت
۴۲ ۲-۷-۷- آموزش و پرورش
۴۴ ۲-۸- مفهوم سازی کار
۴۶ ۲-۹- سبک زندگی فردی و اوقات فراغت
۴۷ ۲-۱۰- برنامه ریزی اوقات فراغت
۴۹ ۲-۱۱- زنان و اوقات فراغت
۵۱ ۲-۱۲- اوقات فراغت در مراحل مختلف زندگی
۵۴ ۲-۱۳- آسیب شناسی اوقات فراغت
۵۶ ۲-۱۴- نظام ارزشی فراغت
۵۸ ۲-۱۵- اوقات فراغت جدی در عصر اطلاعات
۶۰ ۲-۱۶- لذت، شادکامی و رضایت از زندگی
۶۲ ۲-۱۷- آموزش و افراد با نیازهای خاص
۶۵ ۲-۱۸- جوانان و اوقات فراغت
۶۷ ۲-۱۹- فقر و فقدان قدرت اجتماعی
۷۰ ۲-۲۰- ویژگیهای اوقات فراغت در جهان معاصر
۷۱ ۲-۲۱- جامعه فراغتی
۷۳ ۲-۲۲- فراغت و هویت پست مدرن
۷۴ ۲-۲۳- شهر و برنامه ریزی شهری
۷۶ ۲-۲۴- مدیریت اوقات فراغت
۷۸ ۲-۲۵- مراکز فرهنگی و فضاهای تفریحی
۸۰ ۲-۲۶- فضاهای گذران اوقات فراغت در شهر
۸۰ ۲-۲۶-۱- پارک
۸۱ ۲-۲۶-۲- زمینهای بازی و مراکز آموزش
۸۲ ۲-۲۶-۳- کتابخانه

- ۸۲ ۴-۲۶-۲ - خانه فرهنگ محله
- ۸۳ ۵-۲۶-۲ - فرهنگسرا
- ۸۴ ۶-۲۶-۲ - تفرجگاه ویژه عابر پیاده

فصل سوم : چارچوب نظری تحقیق

۱-۳- بینشهای نظری درباره مصرف

- ۸۵ ۱-۱-۳ - مقدمه
- ۸۶ ۲-۱-۳ - ویلن
- ۸۸ ۳-۱-۳ - جرج زیمل
- ۸۸ ۴-۱-۳ - ماکس وبر
- ۹۰ ۵-۱-۳ - آدورنو و هورکهایمر
- ۹۱ ۶-۱-۳ - دو گلاس و ایشروود
- ۹۲ ۷-۱-۳ - پی یر بوردیو
- ۹۳ ۸-۱-۳ - کولین کمپل
- ۹۴ ۹-۱-۳ - پست مدرنیسم و مصرف
- ۹۴ ۱-۹-۱-۳ - ژان بودریار
- ۹۵ ۲-۹-۱-۳ - پل دی ماجو
- ۹۶ ۳-۹-۱-۳ - پکا سالکانن

۲-۳- بینش های نظری درباره اوقات فراغت

- ۹۶ ۱-۲-۳ - رویکردهای مربوط به اوقات فراغت
- ۱۰۳ ۲-۲-۳ - کار و فراغت
- ۱۰۴ ۳-۲-۳ - تأثیرگذاری از گروه همسالان
- ۱۰۵ ۴-۲-۳ - تئوری مسن شدن و اوقات فراغت
- ۱۰۷ ۵-۲-۳ - تغییر در ارزشها
- ۱۰۷ ۶-۲-۳ - شادکامی و رضایت از زندگی
- ۱۰۹ ۷-۲-۳ - تئوریهای پیرامون انگیزه و محرک اوقات فراغت

فصل چهارم : روش شناسی

۱۱۳.....	۴-۱- مقدمه
	۴-۲- تعاریف نظری متغیرها
۱۱۴.....	۴-۲-۱- تعاریف نظری متغیرهای مستقل
۱۱۴.....	الف - منطقه محل سکونت.....
۱۱۴.....	ب- گروههای مختلف اجتماعی.....
	۴-۲-۲- تعاریف نظری متغیرهای وابسته
۱۱۴.....	الف - الگوهای گذران اوقات فراغت
۱۱۵.....	ب - نیازهای فرهنگی
۱۱۵.....	پ - آزادی در انتخاب نوع الگوی گذران اوقات فراغت.....
۱۱۵.....	ت - رضایت از اوقات فراغت
	۴-۳- تعاریف عملی متغیرها
۱۱۵.....	۴-۳-۱- تعریف عملی متغیر مستقل
۱۱۶.....	۴-۳-۲- تعاریف عملی متغیرهای وابسته
۱۱۶.....	الف- الگوهای گذران اوقات فراغت
۱۱۶.....	ب- نیازهای فرهنگی
۱۱۶.....	پ - آزادی در انتخاب نوع الگوی گذران اوقات فراغت
۱۱۶.....	ت - رضایت از اوقات فراغت
	۴-۴- گویه های مربوط به هر متغیر
۱۱۶.....	۴-۴-۱- الگوهای گذران اوقات فراغت
۱۱۶.....	الف - گویه های مربوط به الگوی فعالیت های اجتماعی.....
۱۱۷.....	ب - گویه های مربوط به الگوی فعالیت های ورزشی.....
۱۱۷.....	پ - گویه های مربوط به الگوی فعالیت های مذهبی.....
۱۱۷.....	ت- گویه های مربوط به الگوی فعالیت های تفریحی
۱۱۷.....	ث - گویه های مربوط به الگوی فعالیت های هنری
۱۱۸.....	ج - گویه های مربوط به الگوی فعالیت های رسانه ای

۱۱۸.....	۲-۴-۴- گویه های مربوط به آزادی درانتخاب نوع الگوی فراغتی
۱۱۸.....	۳-۴-۴- گویه های مربوط به رضایت از گذران اوقات فراغت
۱۱۹.....	۴-۴-۴- گویه های مربوط به نیازهای فرهنگی
۱۱۹.....	۵-۴-۴- گویه های مربوط به شناخت سازمان فرهنگی - تفریحی شهرداری
۱۱۹.....	۶-۴-۴- گویه های مربوط به میزان رضایت از سازمان فرهنگی - تفریحی شهرداری
۱۲۰.....	۵-۴- فرضیات و مبنای نظری آنها
۱۲۰.....	۶-۴- ابزار گردآوری داده ها
۱۲۱.....	۷-۴- آزمون مقدماتی
۱۲۱.....	۸-۴- روایی یا اعتبار پرسشنامه
۱۲۲.....	۹-۴- پایایی پرسشنامه
۱۲۲.....	۱۰-۴- جامعه آماری
۱۲۳.....	۱۱-۴- روش نمونه گیری و تعیین حجم نمونه
۱۲۵.....	۱۲-۴- شیوه محاسبه نمرات متغیرها
۱۲۶.....	۱-۱۲-۴- محاسبه نمره الگوهای فراغتی
۱۲۷.....	۲-۱۲-۴- محاسبه نمره آزادی درانتخاب الگوی فراغتی
۱۲۷.....	۳-۱۲-۴- محاسبه نمره رضایت از اوقات فراغت
۱۲۸.....	۴-۱۲-۴- محاسبه نمره نیازهای فرهنگی
۱۲۹.....	۱۳-۴- روشهای آماری مورد استفاده
۱۲۹.....	۱۴-۴- ابزار تجزیه و تحلیل داده ها

فصل پنجم : تجزیه و تحلیل داده ها

۱۳۱.....	۱-۵- مقدمه
۱۳۱.....	۲-۵- آمار توصیفی
۱۳۴.....	۳-۵- آمار استنباطی
۱۳۴.....	۱-۳-۵- الگوهای گذران اوقات فراغت در دو جامعه آماری مورد نظر متفاوت است
۱۳۶.....	۲-۳-۵- الگوهای گذران اوقات فراغت بین گروههای مختلف اجتماعی متفاوت است
۱۳۶.....	۲-۳-۵- الف - الگوهای گذران اوقات فراغت بین زنان و مردان متفاوت است

- ۵-۳-۲- ب- الگوهای گذران اوقات فراغت بین گروههای سنی متفاوت است..... ۱۳۷
- ۵-۳-۲- پ- الگوهای گذران اوقات فراغت بین گروههای طبقاتی متفاوت است..... ۱۳۷
- ۵-۳-۳- آزادی درانتخاب الگوی فراغتی در دو جامعه آماری مورد نظر متفاوت است..... ۱۳۹
- ۵-۳-۴- آزادی درانتخاب الگوی فراغتی بین گروههای مختلف اجتماعی متفاوت است..... ۱۴۰
- ۵-۳-۴- الف - آزادی درانتخاب الگوی فراغتی بین زنان و مردان متفاوت است..... ۱۴۰
- ۵-۳-۴- ب - آزادی درانتخاب الگوی فراغتی بین گروههای سنی متفاوت است..... ۱۴۱
- ۵-۳-۴- پ - آزادی درانتخاب الگوی فراغتی بین گروههای طبقاتی متفاوت است..... ۱۴۲
- ۵-۳-۵- میزان رضایت از اوقات فراغت بین دو جامعه آماری مورد نظر متفاوت است..... ۱۴۲
- ۵-۳-۶- میزان رضایت از اوقات فراغت بین گروههای مختلف اجتماعی متفاوت است..... ۱۴۳
- ۵-۳-۶- الف - میزان رضایت از اوقات فراغت بین زنان و مردان متفاوت است..... ۱۴۳
- ۵-۳-۶- ب - میزان رضایت از اوقات فراغت بین گروههای سنی متفاوت است..... ۱۴۴
- ۵-۳-۶- پ - میزان رضایت از اوقات فراغت بین گروههای طبقاتی متفاوت است..... ۱۴۵
- ۵-۳-۷- نیازهای فرهنگی در دو جامعه آماری مورد نظر متفاوت است..... ۱۴۵
- ۵-۳-۸- میزان شناخت سازمان فرهنگی - تفریحی شهرداری کمتر از حد متوسط است..... ۱۴۷
- ۵-۳-۹- میزان شناخت سازمان فرهنگی - تفریحی شهرداری بین گروههای مختلف اجتماعی متفاوت است..... ۱۴۸
- ۵-۳-۹- الف - میزان شناخت سازمان فرهنگی - تفریحی شهرداری بین زنان و مردان متفاوت است..... ۱۴۸
- ۵-۳-۹- ب - میزان شناخت سازمان فرهنگی - تفریحی شهرداری بین گروههای سنی متفاوت است..... ۱۴۹
- ۵-۳-۹- پ - میزان شناخت سازمان فرهنگی - تفریحی شهرداری بین گروههای طبقاتی متفاوت است..... ۱۵۰
- ۵-۳-۱۰- میزان رضایت از سازمان فرهنگی - تفریحی شهرداری کمتر از حد متوسط است..... ۱۵۰
- ۵-۴- تحلیل رگرسیون چندگانه..... ۱۵۱
- ۵-۵- تحلیل مسیر..... ۱۵۳

فصل ششم: نتیجه گیری و پیشنهادات

۱۵۵.....	۱-۶- مقدمه
۱۵۵.....	۲-۶- مقایسه ویژگیهای دو جامعه آماری مورد نظر.....
۱۵۶.....	۳-۶- بررسی فرضیات.....
۱۶۳.....	۴-۶- نتیجه گیری.....
۱۶۵.....	۵-۶- محدودیتها و مشکلات تحقیق.....
۱۶۵.....	۶-۶- پیشنهادات پژوهشی
۱۶۵.....	۱-۶-۶- پیشنهادات علمی.....
۱۶۶.....	۲-۶-۶- پیشنهادات کاربردی.....
۱۶۸.....	پیوست
۱۷۲.....	منابع و مأخذ.....

فهرست جدول ها

صفحه	عنوان
۱۰۹.....	جدول (۳- ۱): تئوریهای پیرامون انگیزه و محرک اوقات فراغت
۱۲۰.....	جدول (۴- ۱): فرضیات و مبنای نظری آنها
۱۲۲.....	جدول (۴- ۲): پایایی پرسشنامه
۱۲۲.....	جدول (۴- ۳): تعداد جمعیت ۵۹- ۱۵ ساله منطقه خانه اصفهان
۱۲۳.....	جدول (۴- ۴): تعداد جمعیت ۵۹- ۱۵ ساله منطقه رهنان
۱۲۴.....	جدول (۴- ۵): تعداد نمونه به نسبت جنس و گروههای سنی در منطقه خانه اصفهان
۱۲۴.....	جدول (۴- ۶): تعداد نمونه به نسبت جنس و گروههای سنی در منطقه رهنان
۱۲۶.....	جدول (۴- ۷): نمرات عاملی شاخص های مربوط به متغیر الگوهای فراغتی
۱۲۷.....	جدول (۴- ۸): نمرات عاملی شاخص های مربوط به متغیر آزادی درانتخاب الگوی فراغتی
۱۲۸.....	جدول (۴- ۹): نمرات عاملی شاخص های مربوط به متغیر رضایت از اوقات فراغت
۱۲۸.....	جدول (۴- ۱۰): نمرات عاملی شاخص های مربوط به متغیر نیازهای فرهنگی
۱۳۵.....	جدول (۵- ۱): آزمون T برای متغیرهای الگوی فراغتی و محل سکونت
۱۳۶.....	جدول (۵- ۲): آزمون T برای متغیرهای الگوی فراغتی و جنس
۱۳۷.....	جدول (۵- ۳): آزمون ANOVA برای متغیرهای الگوی فراغتی و گروه سنی
۱۳۸.....	جدول (۵- ۴): آزمون ANOVA برای متغیرهای الگوی فراغتی و طبقه اجتماعی
۱۳۹.....	جدول (۵- ۵): آزمون T برای متغیرهای آزادی درانتخاب الگوی فراغتی و محل سکونت
۱۴۰.....	جدول (۵- ۶): آزمون T برای متغیرهای آزادی درانتخاب الگوی فراغتی و جنس
۱۴۱.....	جدول (۵- ۷): آزمون ANOVA برای متغیرهای آزادی در انتخاب الگوی فراغتی و گروه سنی
۱۴۲.....	جدول (۵- ۸): آزمون ANOVA برای متغیرهای آزادی در انتخاب الگوی فراغتی و طبقه اجتماعی
۱۴۳.....	جدول (۵- ۹): آزمون T برای متغیرهای رضایت از اوقات فراغت و محل سکونت
۱۴۳.....	جدول (۵- ۱۰): آزمون T برای متغیرهای رضایت از اوقات فراغت و جنس
۱۴۴.....	جدول (۵- ۱۱): آزمون ANOVA برای متغیرهای رضایت از اوقات فراغت و گروه سنی
۱۴۵.....	جدول (۵- ۱۲): آزمون ANOVA برای متغیرهای رضایت از اوقات فراغت و طبقه اجتماعی
۱۴۶.....	جدول (۵- ۱۳): آزمون U برای متغیرهای نیازهای فرهنگی و محل سکونت
۱۴۷.....	جدول (۵- ۱۴): فراوانی برای گویه شماره ۴۶

جدول (۵-۱۵): آزمون T تک نمونه ای برای متغیر شناخت سازمان فرهنگی - تفریحی	
شهرداری	۱۴۸
جدول (۵-۱۶): آزمون T برای متغیرهای شناخت سازمان فرهنگی - تفریحی شهرداری و	
جنس	۱۴۸
جدول (۵-۱۷): آزمون ANOVA برای متغیرهای شناخت سازمان فرهنگی - تفریحی شهرداری	
و گروه سنی	۱۴۹
جدول (۵-۱۸): آزمون ANOVA برای متغیرهای شناخت سازمان فرهنگی - تفریحی شهرداری	
و طبقه اجتماعی	۱۵۰
جدول (۵-۱۹): آزمون T تک نمونه ای برای متغیر میزان رضایت از سازمان فرهنگی - تفریحی	
شهرداری	۱۵۱
جدول (۵-۲۰): نتایج رگرسیون متغیرهای مستقل (جنس، گروههای سنی، طبقاتی و محل سکونت)	
جهت تبیین الگوی فراغتی	۱۵۱
جدول (۵-۲۱): نتایج رگرسیون متغیرهای مستقل (جنس، گروههای سنی، طبقاتی و محل سکونت)	
جهت تبیین متغیر آزادی درانتخاب الگوی فراغتی	۱۵۲
جدول (۵-۲۲): نتایج رگرسیون متغیرهای مستقل (جنس، گروههای سنی، طبقاتی و محل سکونت)	
جهت تبیین متغیر رضایت از اوقات فراغت	۱۵۲
جدول (۵-۲۳): ضرایب مسیر برای متغیرهای مستقل و وابسته	۱۵۳

فهرست شکل ها

صفحه	عنوان
۳۲	شکل (۲- ۱): عوامل تأثیرگذار بر رفتار فراغتی
۶۸	شکل (۲- ۲): مدل فقدان قدرت
۷۶	شکل (۲- ۳): مدیریت اوقات فراغت
۱۱۲	شکل (۳- ۱): مدل نظری تحقیق
۱۳۰	شکل (۴- ۱): مدل تجربی تحقیق
۱۳۱	شکل (۵- ۱): توزیع پاسخگویان برحسب جنس در دو جامعه آماری
۱۳۲	شکل (۵- ۲): توزیع پاسخگویان برحسب وضعیت تأهل در دو جامعه آماری
۱۳۲	شکل (۵- ۳): توزیع پاسخگویان برحسب گروههای سنی در دو جامعه آماری
۱۳۳	شکل (۵- ۴): توزیع پاسخگویان برحسب تحصیلات در دو جامعه آماری
۱۳۳	شکل (۵- ۵): توزیع پاسخگویان برحسب شغل در دو جامعه آماری
۱۳۴	شکل (۵- ۶): توزیع پاسخگویان برحسب درآمد خانوار در دو جامعه آماری
۱۵۳	شکل (۵- ۷): دیاگرام مسیر

مقدمه

پرسش از تقاضای فرهنگی به عنوان یکی از زیر مجموعه های گذران اوقات فراغت ، در شاخص کلی تری به نام «فرهنگ عمومی» (public culture) جای می گیرد. دغدغه های فرهنگی از جمله دغدغه های دوران مدرن بوده اند. تحولات و تغییرات فرهنگی به سبب انطباق با محیط پیرامونی در برخی از جوامع چنان شدت گرفتند که پیوستگی فرهنگی با گذشته دچار مخاطره جدی گردید و افراد بسیاری را به این فکر واداشت که چگونه می توان بین حفظ و همچنین تحول فرهنگی موازنه ای منطقی و پایدار برقرار کرد. آدمیان با وجود تمایل به پیشرفت و بهبود وضعیت زیستی خویش که موجبات تحول و تغییرات فرهنگی را فراهم می سازد به حفظ و ثبات در اجزا و کلیت فرهنگ نیز اعتقاد دارند.

متفکران مدرن همچون کانت ، هگل و مارکس در اوایل این فرآیند به ضرورت سرعت بخشیدن به تحولات و تغییرات فرهنگی برای دستیابی به شرایط مطلوب تاکید چندانی نداشته و در دیدگاه بسیاری از آنها همچون کارل مارکس این عدم اهمیت تا جایی بود که حتی فرهنگ در نظریات آنان به حاشیه رانده شد؛ اما در میانه راه چگونگی ممانعت از تحولات بنیادین و ثبات بخشیدن به فرهنگ ، مساله اصلی گردید.

پیدایش و بعدها گسترش رسانه های جمعی مهمترین ابزار برای التقاط میان فرهنگ ها بوده اند. مواجهه با فرهنگ غیر و خرده فرهنگ های دیگر و شناختن آنها ساده ترین کارکرد رسانه های جمعی بوده است؛ از سوی دیگر اوقات فراغت به عنوان بخشی از زیست روزمره فرد ، خود را به عنوان یکی از وجوه مهم فرهنگ نمایاند.

یکی از مهمترین مسائل جوامع امروز بشری در سراسر دنیا ، مسأله استفاده صحیح تر و مؤثرتر از وقتهای آزادی است که افراد در اختیار دارند. با افزایش روز افزون تولید و عرضه ابزار مدرن و فوق مدرنی که قادرند در کمترین زمان ممکن ، بیشترین خدمت خواسته شده را ارائه کنند و همچنین کاهش ساعات کار روزانه یا زمزمه تصویب طرحهای باز نشستگیهای زود هنگام ، مساله اوقات فراغت روز به روز لاینحل تر و غامض تر می شود.

اوقات فراغت به عنوان یک پدیده فرهنگی ، اجتماعی که در ابعاد اقتصادی ، سیاسی و ... نیز موثر است موضوع مشترک بین تمامی افشار جامعه است. گذران فراغت مجموعه فعالیت هایی را در بر می گیرد که شخص به میا خواه برای استراحت ، خواه برای تفریح و خواه برای گسترش اطلاعات و آموزش شخصی یا مشارکت آزاد اجتماعی و یا کاربرد توان خود در خلاقیت در زمانی فارغ از تعهدات شغلی ، خانوادگی و اجتماعی به عهده می گیرد. با تغییر بنیادهای شهرنشینی و شهرسازی در دوران معاصر ، نقش گذران فراغت و چگونگی ساماندهی آن اهمیت روز افزونی یافته و ابعاد گسترده تری پیدا کرده است. قلمرو فراغت «از درون خانه تا عرصه وسیع جهانگردی» را در بر می گیرد.

به دلیل دگرگونی بنیادهای کالبدی و اجتماعی شهرنشینی و تغییر عمیق شیوه زندگی شهری موضوع چگونگی گذران فراغت در شهرهای جدید کیفیت نوینی پیدا کرده و به یکی از محورهای تمدن معاصر ، به ویژه در حیات شهری بدل شده است. لذا در این پژوهش سعی شده انواع الگوهای فراغتی ، عوامل موثر بر آن و همچنین نیازهای فرهنگی دو جامعه آماری مورد نظر انجام شود.

به طور کلی این پژوهش دارای شش فصل است ، فصل اول مربوط به کلیات تحقیق است که به موضوعات طرح مسأله ، اهمیت موضوع، اهداف ، سوالات ، پیشینه تحقیق ، کاربرد نتایج و واژه های کلیدی پرداخته شده است. فصل دوم شامل ادبیات تحقیق است و در فصل سوم چارچوب نظری تحقیق گنجانده شده که بخش اول مربوط به نظریات مصرف و بخش دوم مربوط به نظریات اوقات فراغت است. در فصل چهارم به بحث روش شناسی تحقیق شامل روش تحقیق ، تکنیک استفاده شده ، جامعه آماری ، روش نمونه گیری و ... پرداخته شده در فصل پنجم نیز تجزیه و تحلیل داده های آماری و بررسی فرضیات نگاشته شده ، آخرین فصل نیز شامل نتیجه گیری و پیشنهادات است.